

Tématem mé rigorózní práce je zastoupení v občanském právu. Zastoupení je praktickým právním institutem každodenního života. K jeho rozvoji do současné podoby však vedla složitá cesta.

Ve své práci se zaměřuji na historické kořeny tohoto institutu, právní teorie, které umožnily jeho následný vývoj, ale také na praktické užití a problémy s ním spojené.

V době sepsání této práce prošel návrh nového občanského zákoníku připomínkovým řízením a byl schválen vládou ČR. Ve své práci se budu zabývat také změnami, jež by v budoucnu měly tento institut postihnout. Skutečnost, že je zastoupení v dnešní době věnována značná pozornost, dokládá např. zařazení tohoto tématu na pořad diskusního fóra o rekodifikaci občanského práva, konaného na PF UK v listopadu 2007.

Nejen na našem území probíhají intenzivní kodifikační práce v oblasti občanského práva. Na evropské úrovni je vytvářen návrh evropského smluvního práva, jenž by měl být především zdrojem inspirace pro evropského a vnitrostátní zákonodárce. Pro srovnání se současnou a navrhovanou úpravou smluvního zastoupení, uvedu i příslušné pasáže z navrhované úpravy evropské.

Cílem práce je podat ucelený přehled o zastoupení v občanském právu. Celá práce je rozdělena na deset kapitol. V první kapitole se zabývám obecně institutem zastoupení a jeho podstatou a významem. Do této kapitoly jsem také zahrnul instituty podobné přímému zastoupení, jež však nejsou naší právní teorii ani praxi známé. Jedná se o stručný popis institutů známých německému právnímu prostředí, tzv. Strohmann a Treuhand.

Druhá kapitola je věnována historickému vývoji a teoriím týkajících se zastoupení. Jedná se především o teorii reprezentace, na níž je založena současná právní úprava přímého zastoupení a o některé další teorie německé právní vědy.

Ve třetí kapitole popisuji obecné předpoklady, jež musí splňovat osoba, která se má stát zástupcem jiné osoby, a způsob, jakým zástupce jedná. Součástí této kapitoly je také pasáž věnovaná otázce samokontrahování, která však není v současném ani navrhovaném civilním kodexu výslovně upravena.

Čtvrtá kapitola o zákonném zastoupení se týká především zákonného zastoupení podle občanského zákoníku. Zákonné zastoupení podle zákona o rodině a podle

občanského soudního řádu je popisováno v jiných částech práce. Ač je mým tématem zastoupení v občanském právu, stručně je zde zmíněno i zákonné zastoupení v obchodních vztazích.

Smluvní zastoupení je obsaženo v páté kapitole. Tuto kapitolu jsem se snažil pojmout více prakticky, tudíž i převážná část judikatury použité v této práci je zaměřena právě na problematiku smluvního zastoupení.

S ohledem na to, že podle návrhu nového občanského zákoníku má být prokura, jakožto zvláštní případ plné moci v obchodních vztazích, upravena spolu se smluvním zastoupením, zařadil jsem pojednání o ní do následující kapitoly.

Návrh nového civilního kodexu mě přiměl také k sepsání kapitoly o jednání a zastupování právnických osob, neboť podle navrhované právní úpravy by měly právnické osoby do budoucna jednat pouze v zastoupení. Teorii právnických osob, a především teoretickým názorům na jejich způsobilost samostatně právně jednat a současně i navrhované právní úpravě je věnována kapitola sedmá.

V osmé kapitole popisují zastoupení v rodinném právu.

Má práce se zaměřuje především na občanské právo soukromé, s ohledem na to, že teorie rozlišuje mimo jiné také zastoupení v právu soukromém a veřejném,¹ zařadil jsem do své práce kapitolu pojednávající o právní úpravě zastoupení v občanském soudním řízení. Oproti zastoupení v právu soukromém se zde zaměřím jen na současnou právní úpravu v OSŘ, nikoli na vývoj procesního zastoupení.

V poslední kapitole se zabývám navrhovanou právní úpravou zastoupení. Pro srovnání uvádím u několika sporných otázek týkajících se smluvního zastoupení také navrhovanou právní úpravu evropskou (PECL, DCFR).

Jelikož je celá práce zaměřena spíše obecně, nepopisuji v ní některá specifika plynoucí ze zvláštních právních předpisů (např. vztah mezi advokátem a klientem a jiné).

¹ Švestka, J.; Dvořák, J.; Tichý, L. Sborník statí z diskusních fór o rekonstrukci občanského práva. 3. díl, Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 204 s., str. 71